

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

Från unionsförhandlingarna i Karlstad.

FOTO FÖR IDUN AF ARVID KJERLING.

1 STATSRÅDET HAMMARSKJÖLD. 2. STATSMINISTERN LUNDEBERG. 3. UTRIKESMINISTERN GREFVE WACHTMEISTER. 4. STATSRÅDET STAAFF. 5. GREFVE WEDEL-JARLSBERG. 6. SEKRETERAREN, JUR. DR HELLNER. 7. STATSADVOKATEN URBYE. 8. F. STATSRÅDET VOGT. 9. STORTINGSPRESIDENTEN BERNER. 10. STATSRÅDET MICHELSEN. 11. STATSRÅDET LÖVLAND.

JAG VILL BYGGA MITT LAND. AF
ELISABETH WÆRN-BUGGE.

SKALDEN Björnsterne Björnson säger i en af sina sånger: "Jeg vil væge mit Land, jeg vil bygge mit Land", — siaren och fosterlandsvännen sätta med rätta dessa båda uttryck för kärleken till fäderneslandet jäm-sides med hvarandra.

Och villigt skall erkännas att i vår tid många arbeta på att bygga vårt land. Nationalförmögenhetens och folkmängdens tillväxt, den allmänna välmågan — jämförd med "förr i världen," — de förbättrade livsvillkoren för mängden, den stigande upplysningen — allt detta och mycket mera därtill äro frukterna af deras arbete, som under generationer byggt vårt land. Men intet här på jorden är fullkomligt, och om vi i sanning älska vårt land, få vi minst sluta ögonen för de stora slag-skuggor, som dessa ljusa bilder kasta bakom sig. Visserligen växa nationalförmögenheten och folkmängden, men huru mycken ungarbetskraft suger ej emigrationen i sin malström, och hvilken summa skulle denna ej årligen representera, om den kapitaliserades. Ingen torpare eller statdräng, ingen tjänsteflicka eller handverkare ville nu nöja sig med de livsvillkor, som deras gelikar för femtio år sedan funno fullt tillfredsställande, men stiger ej likafullt missnöjet högre dag från dag, och detta kanske just tack vare folkupplysningen och de bekväma kommunikationerna? Det är ju lättare att ur en tidning kritiskt läsa sig till tankar af andra, än att forma en egen uppfattning, det är också alltid lättare att fika efter mera än att vara förnöjsam, lättare att skjuta skulden på "samhället" än att söka den hos sig själf. Visst och sant är det dock, att trots all of-fentlig och enskild välgörenhet är nöden mång-städes stor, och att råhetens, brottslighetens och försörjningens ogräs växer högt och frodigt bland framåtskridandets och kulturens hvete. Ja, där är arbete nog för alla händer och tankar, som vilja bygga vårt land.

I gamla dagar ansågs det ju vara mannens privilegium att sköta landets angelägenheter, — att värja det utåt och bygga det inåt, — men uppträdandet af kvinnorörelsen har bragt andra åsikter i ljuset, och det pågår ju hos oss som öfver allt annorstädes ett ifrigt arbete för kvinnans rättighet att deltaga i det politiska lifvet.

Det har ju också under det gångna half-seklet inom kvinnornas värld försiggått en stor omhvälfning, en formelig revolution — vi säga oss ej längre se med samma ögon som våra mormödrar, tala deras språk eller tänka deras tankar. Men huru är det med utvecklingen, — ha vi i själfva verket gått så mycket framåt? Jag talar ej om de få hundratal, som verkligen hunnit andlig mognad och medvetenhet, utan om genomsnittskvinnor, som räknas i hundratuseantal.

Pressen har nyligen tillåtit kvinnorna att i dess spalter offentligt diskutera några af sina vanliga privata angelägenheter: kläder, mat och tjänare, — det sista borde kanske stått först, — och det hade ju ej behöft vara något ondt uti, att för hvarandra främmande personer på detta sätt fått utbyta åsikter och meddela hvarandra sina erfarenheter. Men dessa diskussioner ha blottat en sådan ytlighet, småaktighet och fåfänga hos kvinnorna, hos de kvinnor, som dock göra anspråk på att räknas bland de bildade, att man blott kan hoppas, att de bästa elementen tegat. Striden har varit fullkomligt resultatlös, ty ingen har visat sig mottaglig för motståndarens argument, — hvilka för resten i allmänhet ej varit vidare slående, och den har ofta förts

med en bitterhet, en taktlöshet och ett ingående på personligheter, som borde ha syntts kvinnorna ovärdig.

Och mången varm anhängare af kvinnans rösträtt har måst fråga sig själf: "Äro de verkligen ännu sådana?" Ty då är icke ännu deras omyndighetsålder förbi, tiden är ännu icke kommen, när de kunna anförtros rätten att bestämma öfver landets öden. De andligen myndiga äro allt för få, de måste vänta.

Den gamle siaren och lagstiftaren, som förde Israel ur trädomens hus, stod i sin lefnads-afton på ett högt berg och såg i morgonglans för sina fötter det förlovade landet, målet för hans hopp, hans längtan och dröm, dit folket skulle kunnat hinna på ett år, men dit vandrigen tagit ett lif i anspråk. Han hade nött sin hela kraft i kampen mot deras mammonsdyrkan, deras trängsinne, deras egenvilja, han hade vikt sitt lif att leda dem och fostra den generation, som skulle nå hans drömmars mål och hans längtans land. Ingen af dem, han förde med sig ur Egypti land, blef värdig att komma därin, men hade hans kamp därför varit förgäfvad? Är de få andligen mogna och myndiga kvinnornas arbete för frihet, framåtskridande och upplysning fåfängt? Bort det!

Det är icke allom pålagdt att vara ledare och uppfostrare af ett folk. Men det är heller ingen, som undgår att i högre eller ringare grad vara ledare och uppfostrare af individen, kvinnan minst. Öfverallt, i umgängeslivet, som matmoder, lärarinna och främst som moder, är det hon, som borde vara upplysningens ljusbringarska och idealets fanbärarska. Barn-domens tidigaste intryck, hvilka ofta äro de djupaste, karaktärens första daning, hvilken ofta är den för lifvet bestämmande, allt ligger i hennes hand. Vår tankevärlds rikedom, vårt hjärtas kraft, kärlek till heder och tro, till mod och rätt, allt kan hon dana. Det ligger också makt uppå, att hon förstår detta, att hon känner sitt ansvar, ty med eller utan rösträtt — *det är kvinnan, som skall bygga vårt land.*

Men ej genom att uppålska den chauvinistiska fosterlandskärlek, som gör de unga inbilska och trängsinta, så att de ej kunna kasta sin blick öfver nationalitetens gränser eller vilja intaga sin plats i ledet, där hela mänskligheten kämpar sin stora kamp mot onda makter. Ej heller genom att evigt slå på trumman för ärorika minnen och stöta i trumpet för gången storhet eller ständigt låta sönderskjutna fanor fladdra för de ungas syn. Hon skall visserligen lära dem aktning för fädernas strider, för att de värjde sitt land, men hon skall också och framför allt lära dem, att det är de, de själfva, som en dag skola varda mer eller mindre framstående arbetare på samhällsbyggnaden. Och liksom den arbetare, som besjålas af kärlek till sitt arbete, huru enkelt detta än må vara, gör sitt värf bättre än den, som blott arbetar för lönen, så skall ock den, som verkligen älskar sitt land, hvilken samhällsställning han än mände tillhöra, bättre, med friare syn och starkare håg arbeta för dess utveckling än den, som blott drifves af materiella bevekelsegrunder.

Plikttrohet, ansvarskänsla, frihetslängtan och kunskapsörst, må kvinnan väcka dem till lif i de ungas — flickors så väl som gossars — sinnen! Då skola de bygga sitt land, och bygga det till ett härligt mänsklighetens tempel. Må den svenska kvinnan aldrig, på hvilken plats lifvet än ställt henne, glömma, att det är hon, som skall lära kommande släkten att klart förstå och att med kärlek och glädje viga sitt lif till denna gärning:

Jag vill bygga mitt land.

TVÅ DIKTER.

BERGUF.

Dvallik, drömmande är hans ro
däruppe på bergets tinne;
han plirar mot dalgälntan nedanför.
— Haren, som lyftes ditupp af hans klo,
är nu blott ett angenämt minne,
och intet siestan stör.

Blå är den vida, omätliga sal
och vidderna väriligt ljusa
med strån, som vagga så mjukt och lätt
för morgonbrisen, som doftfylld och sval
kommer granarnas toppar att susa.
— Ljuft är det att känna sig mätt.

*

Men därnere bland häckar af hassel och bok
löpa små rädda väsen
tysta omkring under tafatta språng;
de känna, att något har gått på tok
— de följa ett spår ibland gräsen
och fatta ej livvets gång,
att det, som är svagast och skälfver mest,
i det skola klorna sättas,
ur det skall hjärtblodet prässas fram,
af det skall redas en måltidsfest,
hvarmed den starke skall mättas
däruppe på bergets kam.

FUREN.

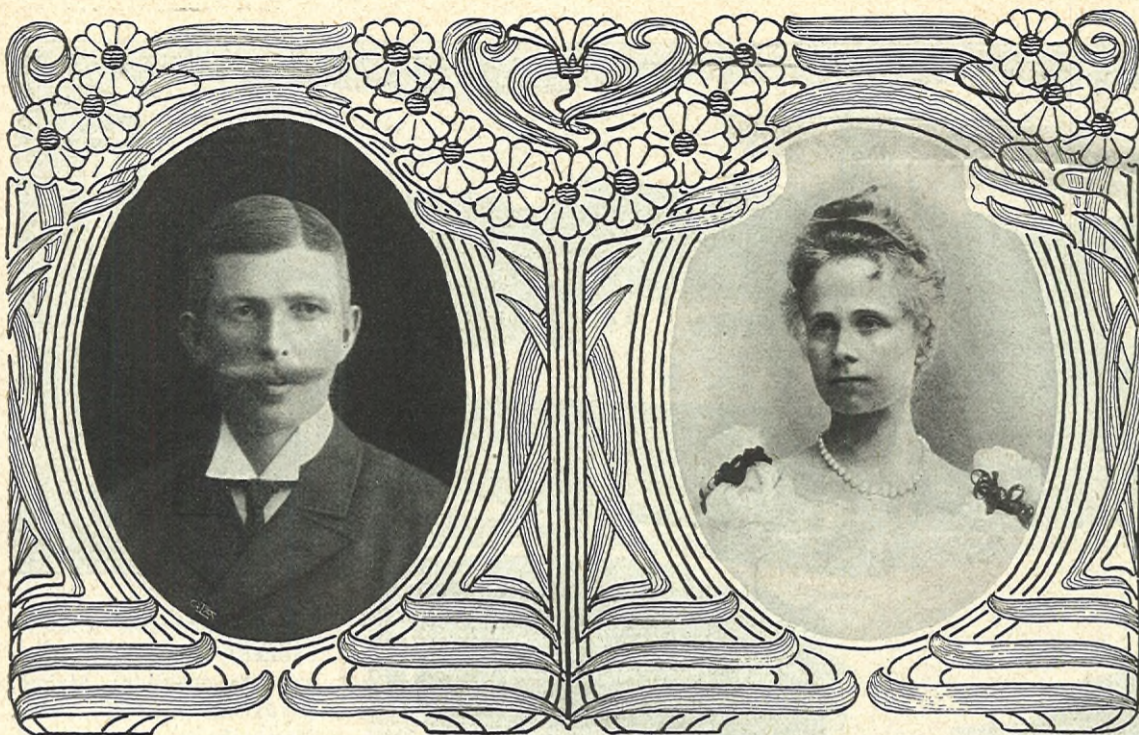
En ensam fur i ödemark! —
ljungeld har skalat dess bark,
storm krökt dess rygg
och gjort den stygg,
förvriden, ondskefull — men stark.

För seglande glada och kretsande vråk
är den en ledfyrr på ensamt stråk,
för vandraren
i stjärnesken
en trofast, glimmande båk.

Ödemarksfuren sträckt sin rot
sin moder jordens hjärta emot,
men ser på allt
så mörkt och kallt
i fruset vildmarkshot.

MARTIN LANDAHL.

Lagermans Kraft-skur-pulver "TOMTEN".

FRIHERRE HANS RAMEL OCH FRIHERRINNAN FANNY RAMEL, F. CEDERSTRÖM.

stark fästning vid Helgeå, för att skydda Skåne mot svenskarna, och Allön utsågshärtill, "mageskiftade" han 1614 med Otto Lindenow, som då ägde det angränsande Hammars gods. Kristian tog detta och Lindenow erhöi i stället Övedskloster med dess underlydande gods. Till svensk man öfvergick herresätet 1666, då Henrik Lindenow sålde det till riksrådet Carl Moritz Lewenhaupt. Denne fick dock icke länge innehafva Övedskloster, ty han dog dagen efter det han fått fasta på sin nyförvärfvade egendom. Denna ärfdes af hans son Carl Gustaf Lewenhaupt och efter dennes död af sonen, den i frihetstidens historia sorgligt ryktbare generalen Charles Emil Lewenhaupt, hvilken 1743 med sitt lif fick plikta för egna och sitt partis politiska förvillelser. Hans son, grefve Adam Lewenhaupt, sålde 1753 godset till sin sväger, öfverste Hans Ramel.

Ätten Ramel härstammar från Pommern och var där redan på 1100-talet ansedd och mäktig. Den inkom till Skåne på 1580-talet. Ofvan nämnde Hans Ramel, son till den för sin rikedom och originalitet bekante Malte Ramel, var Skånes förnämste egendomsägare på sin tid. Dels genom arf, dels genom köp ägde han icke mindre än åtta af provinsens större gods. Sina egendomar skötte han med ovanlig energi, odlade, planterade, anlade vägar, byggde broar, kyrkor och slott, samt uppförde på sina gårdar ekonomibyggnader af alla möjliga slag. Han var i det hela taget en af de klokaste och kraftfullaste, på samma gång som en af de rikaste jordrottar vårt land ägt under de tvänne sista seklen. År 1766 stiftade han af Övedskloster med Svansjö och Åsum jämte underlydande ett fideikommiss för sin ätt. Detta kom vid Hans Ramels död till äldste sonen Malte och efter honom till hans bror Charles Emil Ramel. Denne dog 1826 utan arfvingar, och fideikommisset öfvergick till brorsonen Hans Ramel och vid dennes frånfälle till hans son Otto. Nuvarande ägarin till Övedskloster är friherre Hans Ramel, gift med friherrinnan Fanny Cederström. —

Af de gamla klosterbyggnaderna finnas inga lämningar, och om deras storlek och utseende äger man inga underrättelser. Vådeld synes i början af 1600-talet ha öfvergått klostret, ty 1606 erhöi Tyge Krabbe tillstånd att uppbygga det nedbrända Övedskloster, hvarvid det medgafs honom att hämta en del byggnadsmateri-

al från S:t Peders kloster i Lund. En storartad ruin med rundbågiga fönsteröppningar kvarstod ända till 1680 och bildade ena sidan af en kringbyggd gård, hvilken öfriga sidor utgjordes af ett trevånings hus och tvänne flyglar — dessa sistnämnda byggnader troligen de af Krabbe uppförda. Nu är det ena så väl som det andra försvunnet, det undanröjdes troligen, när Hans Ramel 1665 började uppföra de nuvarande husen. Ruinen kallades af folket "Munkekyrkan".

Övedskloster tros ha fått sitt namn af den magra sand- eller örjord, som upptager stränderna af Våmsjön, och platsen har i gamla dagar hetat Ör. Mot den karga naturen ha emellertid människor med framgång kämpat. Genom vidsträckta barrskogsplanteringar har man bundit flygsanden och förstått framtrolla bördiga åkrar ur en ofta stenbunden och mager mark. Vackra bokskogar utbreda sig på icke långt afstand från gården, och alldeles intill slottet sluter sig en stor park, hvilken sträcker sig ända ned mot Våmsjön. Söder om gården ligger trädgården med präktiga orangerier. Den är anlagd i gammal fransk stil med klippta häckar, springbrunnar och kanaler.

Slottsbyggnaderna på Övedskloster, så praktfulla och furstliga, att de kommo Gustaf III att fälla det bekanta yttrandet: "Detta är för stort för en privat person", äro uppförda af Hans Ramel efter ritning af Härleman och i fransk rococostil. Inträder man på borggården, finner man sig omsluten af en hel rad vackra hus, nämligen utom hufvudbyggnaden med flyglar längst åt söder, af fyra paviljonger, två våningar höga och lika många envåningshus, alla i samma stil som själfva manbyggnaden. Trenne portar föra in till borggården, från norr, öster och väster; den förstnämnda — hufvudentrén — är öfverbyggd och prydd med ätterna Ramels och Lewenhaupts vapensköldar.

Åt borggården har hufvudbyggnaden blott två våningar, åt trädgårdssidan tre. Huset är nämligen uppfördt på en skarp sluttning, hvarigenom bildas en rad ypperliga källarhvalf innanför de af huggen sten byggda rundbågiga och åt söder öppna arkader, som bilda bottenvåningen åt trädgården. Hela denna ståtliga byggnadskomplex är uppbyggd af röd huggen sandsten, hämtad ur ett af Hans Ramel upptäckt stenbrott å ägorerna. Stenhuggare, som på den tiden knappt stodo att finna inom lan-

det, införskref han från England, Tyskland och Danmark. I ungefär ett och ett tredjedels sekel låg sedan stenbrottet där, förgäta och orördt, tills det ändtligen 1896 ånyo började bearbetas och dess dolda rikedomar föras fram i ljuset.

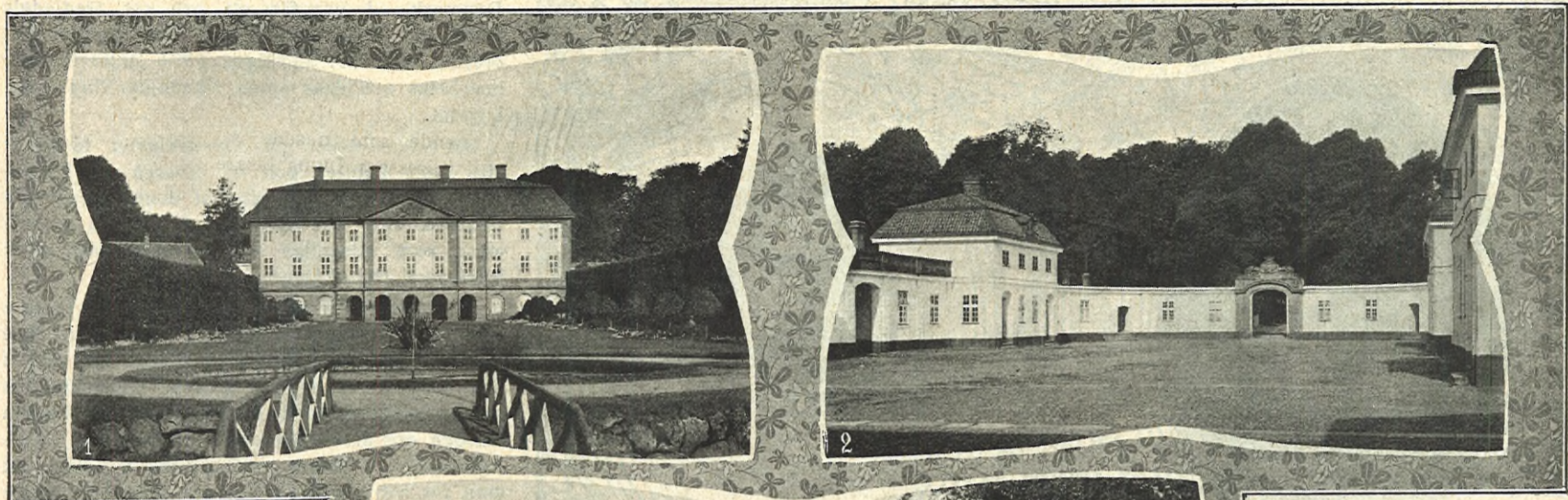
Sandstensbrottet på Övedskloster förtjänar sitt eget kapitel och vi öfvergå nu härtill, vissa om, att en skildring af denna egenartade industri, som här utöfvas på ett lika enastående som tidsenligt och praktiskt sätt, skall intressera Iduns läsare.

I början bröts stenen på det gamla vanliga viset i så kalladt dagbrott. Men snart fann man stenen vara betydligt bättre på djupet och började så bryta i grufva. Övedsklosters sandstensgrufva är den första i sitt slag i norra Europa och arbetsmetoderna alldeles nya. Svårigheten vid denna grufvbrytning låg däri, att man för att kunna få ut stora stenblock, måste ha stor plats i grufvan att röra sig på. Grufgångarne — "orterna", som de kallas — ha därför tagits fem meter breda och fyra meter höga, hvilket är ovanligt stora dimensioner i en skiktad bergart, där taket är svårt att hålla uppe. Som jämförelse kan nämnas, att i en stenkolsgrufva ha orterna en bredd af blott två meter och en höjd af 1,8 meter. I sandstensgrufvan erfar den besökande därför ej denna tryckande, beklämmande känsla, som man gripes af i en kolgrufva. Här är högt och luftigt i alla dessa gångar och hvalf, där i väggar och tak den vackra, svala stenen skimrar röd, temperaturen är behaglig, 9 à 10 grader hela året om.

Själftva stenbrytningen tillgår sålunda: Med lätta hackor borthugges det under sandstenen liggande lerskifferlagret och stenen frihugges vid sidorna medels maskin. Genom skjutning i bakkanten lösgöres därpå blocket och faller. Genom stenens nedsjunkande uppstår vid taket ett så pass stort rum, att arbetaren nätt och jämt kan krypa in och medels kilar sönderdelade de stora blocken i mindre på 3 till 7 tusen kg., hvilka lyftas på vagnar och på spårväg föras upp i dagsljuset. Genom denna brytningsmetod ha stenmassor på ända till 150,000 kg. vikt på en gång lösbrutits. Grufvans djup, som alltjämt ökas, är f. n. cirka 150 fot. Grufområdet upplyses med elektricitet, liksom grufspel och pumpar drivvas med denna kraft. Stenborrar och maskiner för löshuggning af blocken drivvas med komprimerad luft.

Ofvan jord går stenen till de stora sågarna, där den medels horisontalt gående sågblad uppdelas i plattor af bestämd tjocklek. Dessa sågblad äro icke tandade i underkanten, utan sågningen åstadkommes därigenom, att små stål-kulor och vatten tillföras. Dessa kulor rulla under sågbladen och nöta på stenen, hvarigenom sågbladet sjunker ungefär 25 centimeter i timmen. Ett meterhögt block blirsålundagenom sågadt på fyra timmar. De så erhållna stentplattorna läggas nu på ett rörligt bord för att med cirkelsåg uppdelas i smala stycken af önskad bredd. Denna cirkelsåg har i stället för tänder ett antal diamanter, hvilka under den mycket hastiga rotationen samt riklig vattenspolning såga stenen sönder. Denna såg skär cirka 10 centimeter i minuten i en ungefär 20 centimeter tjock sten och torde vara den första i sitt slag i vårt land.

INGENIÖR
C. G. ZICKERMAN.

Från sågarna går stenen antingen till slipmaskinen, eller, om den skall föras med listprofiler o. d., ut till stenhuggerverkstäderna. Här äro en mängd arbetare sysselsatta att slipa och forma stenen till prydliga gesimser och ornament, rosafönsterinfattningar m. m.

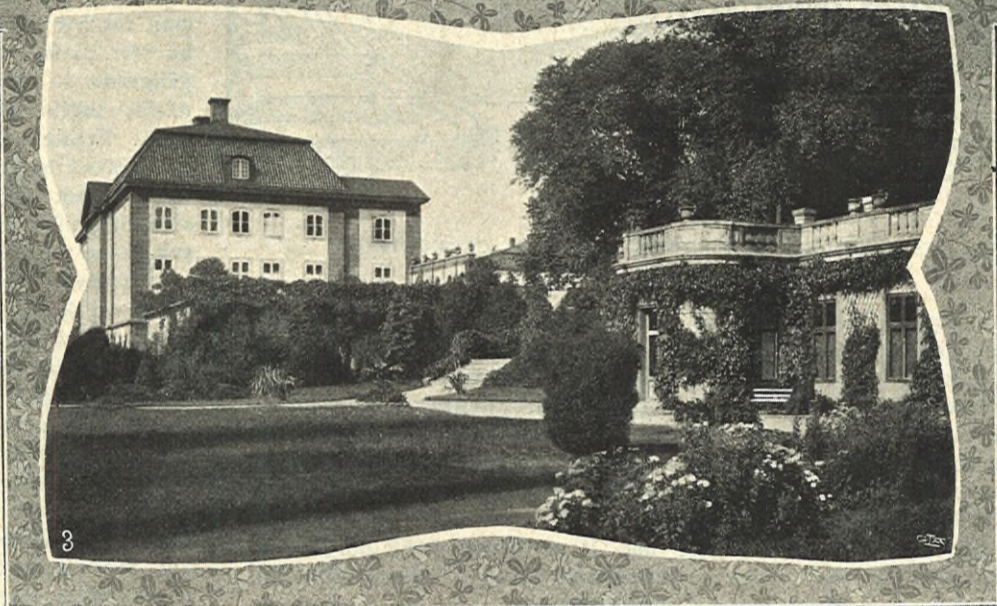
En egendomlighet för att vara i Skåne är, att man genom en 500 meter lång kanal lyckats af en bäck, som flyter förbi grufvan, åstadkomma ett 44 fot högt fall, hvilket under två tredjedelar af året lämnar den behöfliga kraften, som med elektricitet öfverföres till grufvan och sågarna m. m. Under den tid af året, då vattenbrist råder, drifves elektricitetsverket med petroleum.

Den utsökt vackra Övedsklosterssandstenen — endast en plats i Sverige, Orsa i Dalarna, kan framvisa dess like i färg — har också fått god marknad i både in- och utlandet vid sådana byggnadsföretag, där det är af vikt att

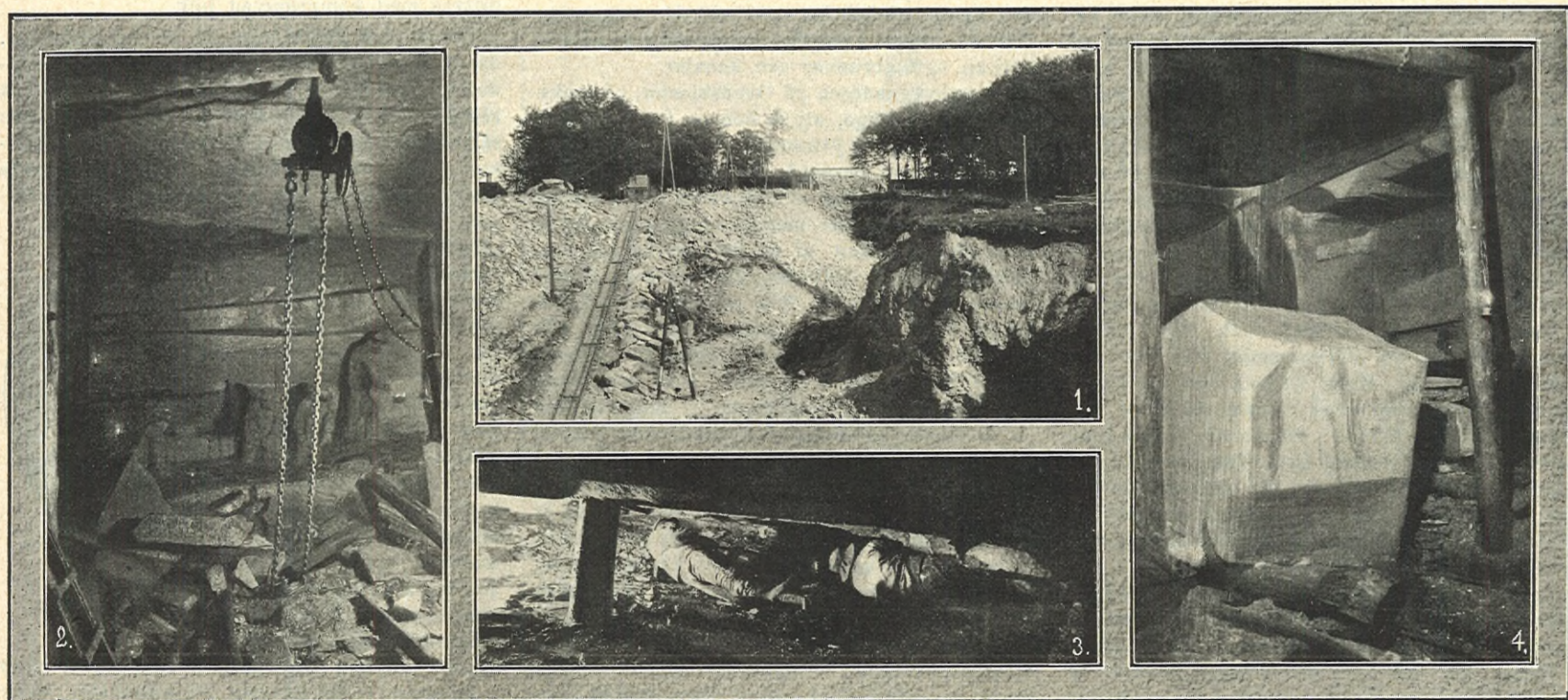
erhålla en hållbar och tilltalande fasadsten, som på samma gång tillåter arkitekten att få sina idéer beträffande ornament och listverk utförda. En mängd offentliga och enskilda palats äro helt eller delvis uppförda af denna stenart på den korta tid af 8 å 9 år, den varit i marknaden. Bland dessa må nämnas: bank-

hus i Stockholm (Skånebanken), Norrköping (Norrköpings enskilda), Malmö, (Sydsvenska kredit A. B.), Helsingborg (Södra Sverige) och Köpenhamn (Detailhandlarnes Bank), sparbankerna i Lund, Helsingborg och Varberg, riksbanken i Halmstad, posthusen i Stockholm, Helsingborg och Malmö, elektricitetsverken i Stockholm och Helsingborg jämte många större och mindre privata byggnader.

Övedsklosters sandstensbrott, som äges af ett aktiebolag, där ägaren till Övedskloster är största intressenten, har i ingenjör C. G. Zickerman haft lyckan förvärfva en synner-

1. ÖVEDSKLOSTER FRÅN SÖDER. 2. BORGGÅRDEN. 3. ÖVEDSKLOSTER FRÅN ÖSTER.

1. NEDFARTEN TILL SANDSTENSGRUFVAN, 2. ARBETE I GRUFVAN PÅ 120 FOTS DJUP. 3. BORTTAGNING AF ETT SKIFFERLAGER UNDER SANDSTENSLAGRET. 4. UTHUGGET SANDSTENSBLOCK PÅ 12,000 KG.

UNIONSFÖRHANDLINGARNA I KARLSTAD.

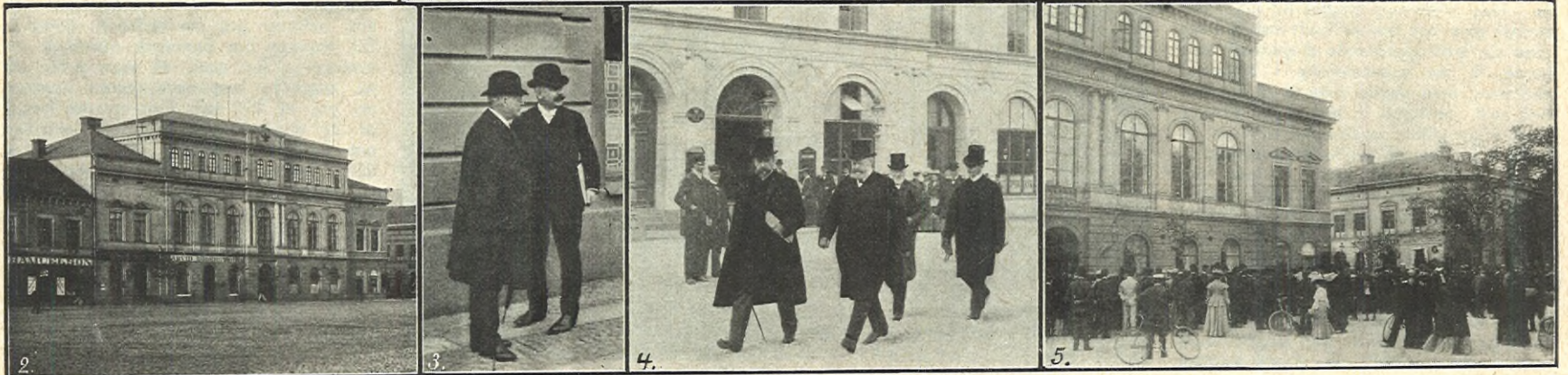
SEDAN EN vecka pågår i den gamla värmlandsstaden vid Klarälven mellan svenska och norska delegerade de förhandlingar, efter hvilkas slutförande de båda nationerna i lyckligaste fall vänta, att en fredlig skilsmässa skall komma till stånd mellan Sverige och Norge. De svenska villkoren för en unionsupplösning känna våra läsare tillräckligt, hvarför något upprepande af desamma här ej torde vara af nöden. Vi vilja endast, i likhet med hvarje sann vän af den skandinaviska halföns framtid, uttala den förhoppning, att allt småsinne, all fördärfbringande advokatur nu måtte kastas öfver bord under dessa allvarstygda förhandlingsveckor, så att afvecklingen kommer att ske i riktning mot fred och samförstånd, ej mot blodsutgjutelse och därmed följande nationalhat mellan två befrämda folk för en ööfverskådlig framtid. —

Det är gifvet, att Karlstad, som så plötsligt från sin blygsamma ställning som svensk landsortsstad, blif-

vit upplyttad i den skandinaviska politikens centrum, med ens fått en prägel af liflighet och spänning öfver sig. Hotellen äro nästan till sista plats upptagna af de delegerade och af journalister från olika platser af världen, våra mest kända statsmannatyper skymta förbi på gatorna, och vissa timmar på dagen flockas stora folkskaror utanför Frimurarlogens hus för att möjligen uppsnappa något af förhandlingarna. Men det är litet eller intet, som sipprar ut. Ej ens de bidande journalisterna få veta något, ehuru de gång efter annan interviewa någon af statsmännen, ty de affärdas på det mest älskvärda sätt med upplysningar, som ingenting meddela af verkliga fakta.

Genom tillskyndan af vår specielle fotograf, hvilken härom dagen gjorde en fransysk visit i unionsförhandlingarnas soliga stad, återgifva vi här invid några ögonblicksbilder därifrån. En ståtlig grupp bild af de delegerade och deras sekreterare har redan mött våra läsare på tidningens första sida.

FRÅN KARLSTADMÖTET. I. TIDNINGSKORRESPONDENTENA. 1. JOSEPHSON, NEW-YORK. 2. KLEIVELAND, KONGSVINGER. 3. TH. BLANCHE, STOCKHOLM. 4. SÖRENSEN, KRISTIANIA. 5. L. A. AHLGREN, STOCKHOLM. 6. G. GULLBERG, STOCKHOLM. 7. L. LJUNGLUND, STOCKHOLM. 8. FRICH, KRISTIANIA. 9. RELEEDT, DRAMMEN. 10. LEVANDER, KONGSVINGER. 11. E. ROSENBERG, STOCKHOLM. II. FRIMURARLOGEN, DÄR FÖRHANDLINGARNA HÅLLAS. III. STATSRAÐEN LUNDEBERG OCH STAAFF VÄNTANDE PÅ SINA KOLLEGER. IV. DE NORSKA DELEGERADE PÅ VÄG TILL KONFERENS. V. POLITISKT INTRESSERADE KARLSTADSBOR UTANFÖR FRIMURARLOGEN. A. BLOMBERG FOTO.

ALLMÄNNA SVENSKA LÄKAREFÖRENINGENS STYRELSE OCH 12:TE ALLMÄNNA SVENSKA LÄKAREMÖTETS I MALMÖ LOKALSTYRELSE. HOF-FOTOGRAF C. V. ROIKJER FOTO. 1. PROFESSOR O. MEDIN, ORDFÖRANDE. 2. FÖRSTE STADSLÄKAREN, DR H. SÖRMAN, V. ORDFÖRANDE. 3. DR G. NAUMANN. 4. DR PFANNENSTILL. 5. DR K. KJELLBERG. 6. DR T. PETRÉN. 7. DR AUG. FORNMARK. 8. PROFESSOR K. PETRÉN. 9. DR O. SUNDELIUS. 10. DR B. BUHRE. 11. DR I. KÖRNER.

LÄKAREMÖTET.

DET 12:TE allmänna svenska läkaremötet afhölls föregående vecka i Malmö och var besökt af öfver 200 deltagare. Det var många för läkarekåren viktiga frågor, som därvid afhandlades. Bland annat dryftades frågan om de extra provinsialläkarnes tillsättning. En annan fråga af stort allmänt intresse var frågan om skolkök. Man har att hoppas, att denna för de lägre befolkningslagren i icke blott hygieniskt, utan äfven socialt ekonomiskt afseende så viktiga fråga skall genom provinsialläkareföreningens behjertansvärda uttalande om det trängande behovet ha förts ett steg närmare sin lösning. Vidare förekom tuberkulosfrågan. Äfven om mötet till en början var tveksamt i fråga om sättet för realiserandet af frågan om inrättandet af lungotsjukhus, så resulterade dock diskussionen

»KAROLINERNA».

GUNNEL FATBURSHUSTRU. TECKNING AF EINAR VON STROKIRCH.

i en god samstämmighet härom. Man var fullt ense om att staten finge taga initiativet. Dessförinnan blefve näppeligen något åtgjort. Vidare var man äfven ense om att frågan borde lösas genom samarbete mellan staten och landstingen. Af särskildt intresse var förste provinsialläkaren Englunds från Vänersborg anförande. Han höjde upp frågan till ett högre socialt plan och framhöll, att man ej finge nöja sig med uppförande af sjukhus; man borde få en undervisning i hygien i skolorna; man skulle söka få in ljus och luft och renlighet i hemmen. Mötets sista fråga gällde inrättandet af ett statsinstitut för framställande af antidifteriserum. Då det höga priset nu ofta icke möjliggör ett effektivt bruk af detta serum, skulle ett dylikt statsinstitut gifvetvis fylla en stor uppgift. — Som vi föregående år vid den stora nordiska läarkongressen i Stockholm sattes i tillfälle att meddela en större grupp bild af flertalet kongressledamöter, ha vi nu ej velat inkräkta på utrymmet med någon mera omfattande totalbild, utan återge i stället en för vår räkning speciellt tagen grupp-fotografi af mötets båda ordförande samt styrelsemedlemmarne.

VÅR MODERNA svenska prosadiktning äger ett mästerverk, som rönt det för mästerverken ej ovanliga ödet att endast långsamt tillkämpa sig erkännande. Det är Verner von Heidenstams »Karolinerna», denna af en originell och hänförd skald i manlig prosa gjutna epopé om »de blå gossarne» vid Narva, Poltava och Bender.

Jag tror ej, att publiken, den publik nämligen, som hyser en smula intresse för litteratur och ej enbart går upp i affärer, festmiddagar och punschdrickning, var fullt på det klara med värdet af Heidenstams »historiebok», då den först kom ut. Man behöfde tid på sig för att komma i korrespondens med författarens egenartade syn på sitt ämne. Med åren ha emellertid »Karolinerna» frängt allt djupare in i vårt folks medvetande, och från att ha varit en bok, som förut lästes endast af kräsna litteraturvänner, är den nu på god väg att bli hela folkets egendom.

Af denna anledning utkommer i höst en illustrerad godtköpsupplaga af »Karolinerna». Det är en helt ung artist, hr Einar von Strokirch, hvars stift tagits i anspråk för verkets illustrativa utsmyckning, och han har lyckats lösa uppgiften på ett i det stora hela talangfullt sätt.

Teckningarna, som under de senaste dagarna varit utställda i Hallins konsthandel, förråda en omisskänlig sans för det heroiska ämnet, en utvecklad karaktäriseringsförmåga och stark stilkänsla. Däremot kunna de i några fall ej fränkännas en viss hårdhet i utförandet beträffande figurernas rörelser och ställningar. Men måhända komma dessa brister ej att springa så starkt i ögonen, då teckningarna blifvit inpassade i sin textmiljö.

Andra kompositioner återigen äro alldeles förträffliga, säkra i teckningen, burna af stark stämning och präglade af ypperlig tidsfärg.

POLTAVA. TECKNING AF EINAR VON STROKIRCH.

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN JÄTTESTOR HAMNANLÄGGNING.
Hamburg är, som bekant, en af världens allra största sjö- och handelsstäder och till följd däraf äger den en hamnanläggning, som är världsberömd för sitt omfång och sin oerhörda sjötrafik. Ett begrepp om hamnens ofantliga utsträckning får man, då man erfar, att de utgrädda hamnbassängerna upptaga en yta af 277 har. Kajmurarnes längd är 21 kilometer. Antalet af elektriska och ångkranar belöper sig till omkring 350. Jätten bland dessa kranar lyfter en tyngd af 3,000 centner. Af järnvägsspår finnas inom de olika hamnområdena mer än 150 kilometer. Under år 1904 ankommo till hamnen 14,843 och utlöpte 14,816 fartyg. Det är siffror som tala. Till våra läsares nöje meddela vi här en fågelperspektivisk afbildning af jättenhamnen.

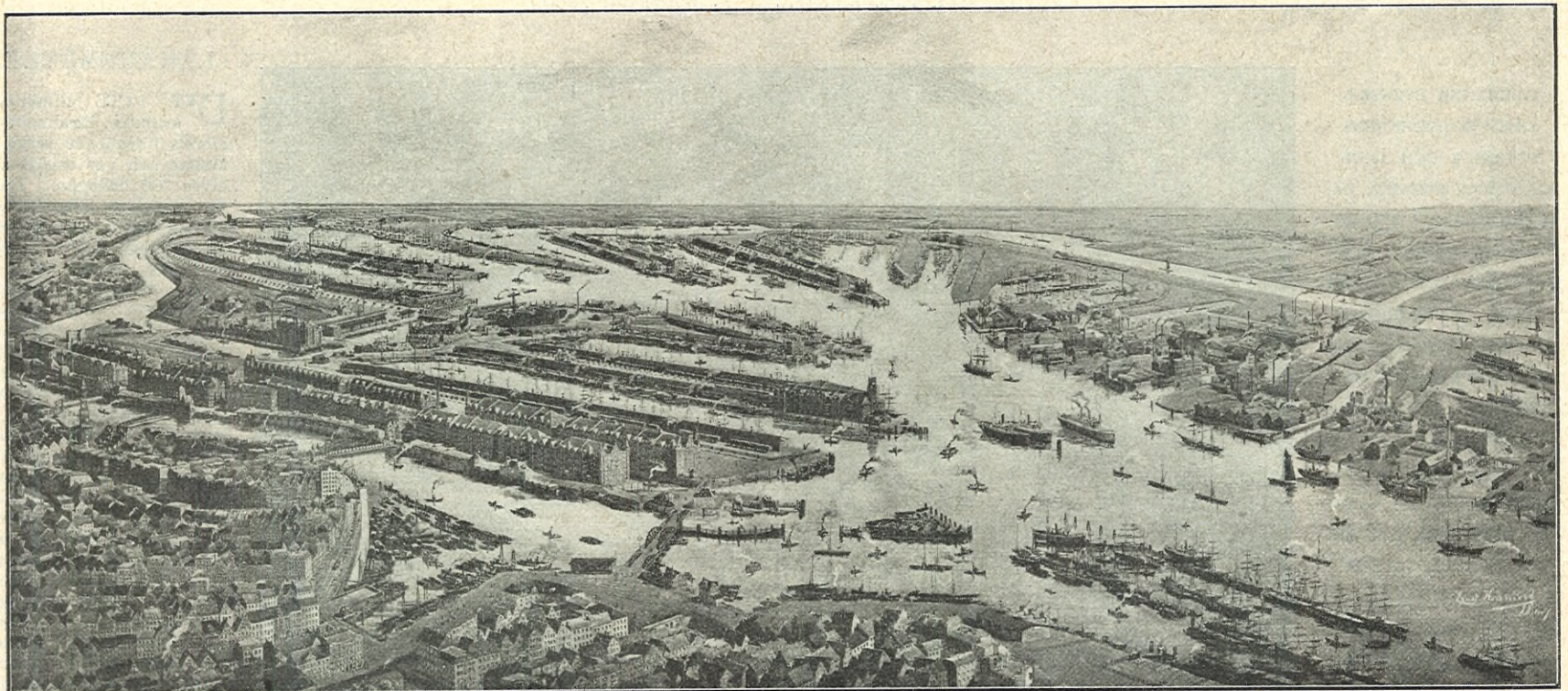

EN SITTING AF DE RYSK-JAPANSKA FREDSDELEGERADE I PORTSMOUTH.

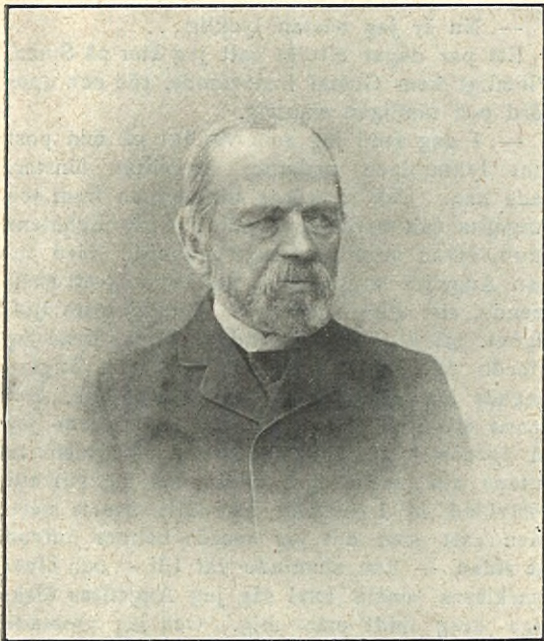
Som ett prof på den märkliga illustrationsserien meddelas i dagsnumret ett par reproduktioner, den ena till historien om »Gunnel Fatburshustru», den andra till berättelsen »Poltava». E. H.—n.

GUSTAF LJUNGGREN †. I förra veckan afled i Lund f. d. professorn och rektorn vid Lunds universitet, en af de aderton i Svenska Akademien, Gustaf Håkan Jordan Ljunggren, vid 82½ års ålder.

Då professor L. 1903 fyllde 80 år, meddelade vi i Idun nr 11 af nämnda årgång en synnerligen lyckad

HAMBURGS HAMN I FÅGELPERSPEKTIV.

GUSTAF LJUNGGREN. LINA JONNS
EFTERTR. FOTO.

bild af den gamle forskaren och estetikern i hans arbetsrum, jämte en kort översikt af hans rika lifsgärning inom vår litteratur, hvarför vi nu inskränka oss till dessa rader och i öfrigt hänvisa till numret i fråga.

OSCAR BJÖRNSTJERNA †. Härom dagen afled i hufvudstaden generalmajoren och riddaren f. d. statsministern för utrikes ärenden m. m., Oscar Magnus Fredrik Björnstjerna, i den höga åldern af öfver 86 år. En storman inom vårt militära och politiska lif har med honom gått ur tiden. Både i egenskap af officer och statsman samt som författare på de områden han ägnade sitt intresse, som främjare af andlig och materiell utveckling, som en idrottens förkämpe och ifrig förespråkare för vårt folks sunda fysiska uppfostran har han utträttat ofantligt mycket, hvarigenom hans namn för all framtid är knutet vid vårt fosterlands historia.

Den aflidne var född den 6 mars 1819 i Stockholm såsom andre son till grefve Magnus Fredrik Ferdinand Björnstjerna och hans maka, född friherrinna Elisabeth Charlotta von Stedingk. Han beträdde först den militära banan och erhöi år 1838 sin underlöjtnantsfullmakt vid knappt 19 års ålder. Efter att ett par månader ha tjänstgjort som ordonnansofficer hos dåvarande kronprins Oscar, utnämndes han år 1841 till attaché

beskickning till Paris. Detta år utnämndes han till chargé d'affaires i Konstantinopel och tog såsom öfverstelöjtnant afsked från lifregementets dragonkår. Han blef ministerresident i Konstantinopel 1863, minister ad interim vid danska hofvet 1864, öfverste i armén 1865 och samma år envoyé vid ryska hofvet. År 1871 utnämndes Björnstjerna till generalmajor i armén.

Två särskilda perioder ledde Björnstjerna som utrikesminister de förenade rikenas förbindelser med utländska makter. Första gången kallades han af konungen till utrikesstatsminister år 1872, och efter departementalreformen blef han år 1876 utrikesminister med bibehållande under sin tjänstetid af statsministers namn. År 1874 invaldes han som ledamot i första kammaren, som han sedan tillhörde in på sin sena ålderdom och där han med kraft kämpade för sina idéer. En mängd utmärkelser och förtroendeposter ha f. ö. kommit honom till del. Som enskild man åtnjöt han allas beundran och aktning, och har efterlämnat minnet af en omötlig, redbar, hjärtevarm och af djup fosterlandskänsla besjälad människa.

Närmast sörjes den aflidne af brodern general Roger Magnus Eugen Kurt Björnstjerna, svägerska samt brors- och systerbarn.

KOMMUNALA NYBYGGNADER i landsorten. Byggnadsverksamheten är en tillförlitlig mätare på samhällenas utveckling; bästa beviset härför är våra många lifskraftigt växande landsortsstäder, där nydaningsarbetet relativt sker i samma omfattning som i hufvudstaden.

Nyligen har i Göteborg uppstått en ny brandstation ute vid Olskroken, hvilken var af behofvet synnerligen påkallad, när hittills vid inträffande eldsvådor i denna göteborgarnes förort man måst allarmera brandkåren inne i staden.

Likaledes har i samma stad tillkommit ett nytt stort allmänt läroverk ute vid Redbergs lid, som i höst öppnas för begagnande.

Det vackra Kalmar har under de senare åren gått framåt med stora steg i flere afseenden både beträffande utvidgning och försköning. Nu senast har Kalmar nya brandstation blifvit färdig och utgör en prydnad för platsen, på samma gång den är synnerligen praktisk anordnad.

GUSTAF OCH ANGELITA. FÖR IDUN AF ERIK DAN BERGMAN.

DET HÄR är berättelsen om en svensk ynglings kärlek till en spansk jungfru. D. v. s. jag tror inte, att Gustaf tycker om, att jag kallar Angelita för jungfru, ty hon är dotter till en markis och grand och hennes skönhet är infattad i guld och ädla stenar. Gustafs börd är inte fullt så storslagen, och hans skönhet ligger mer på djupet. Men den finns där ändå. Hans hjärta är en guldklimp, fast det inte hänger i ett band om halsen som Angelitas, utan sitter där det skall sitta, och hans sinne är riktigt vackert, friskt och ogrumladt som ett barns.

Utän att ha en aning om hvarandras spanska existens stötte vi en försommardag ihop på Calle de Alcalá i Madrid och våra fylliga svenska ansikten lade sig i mjuka veck, och våra ljusa nordiska ögon kröpo in i hufvudet, men blänkte glada fram ur fyra små sprin-

OSCAR BJÖRNSTJERNA. SELMA JACOBSON FOTO.

gor. Och vi fattade hvarandras händer och skakade lika energiskt, som om vi hade haft en matta emellan oss:

— Du i Madrid, Dan!

— Nej, men se på lille Gustaf!

Nå, hvad göra två svenskar, då de mötas i främmande land? — De ta hvarandra under armen och söka upp ett kafé.

Ett ögonblick därefter sutto Gustaf och jag på Café Suizo. Gustaf var alldeles betagen i Madrid, denna den odrägligaste stad på hela jordklotet. Jag tror för resten, att han är lika storbelåten hvart han kommer. Han har rest till sitt land nu och simmar för närvarande i ett haf af sällhet i Trosa. Men just då var Madrid för honom kvintessensen af all världens härlighet. Han var förtjust i allting, ända upp ifrån den brännande Madridsolen — "den är något till grann!" — och ända ned till den illaluktande afloppsranan Manzanares — "ja, men den är treflig!" Och de tomma och ytliga madrilenarne förtrollade honom alldeles. Han tog alla deras meningslösa artighetsfraser för kontanta.

— Di ä' så snälla, så snälla, så! sade Gustaf. Jag tror, de skulle gå i döden för mig. Kan du tänka dig, häromdagen ville en af dem ovillkorligen att jag skulle ta emot en af hans briljantringar. Jag råkade säga att jag tyckte den var vacker, och genast drog han den af sitt pekfinger och sade: "Den är er!"

— Nå, tog du emot den?

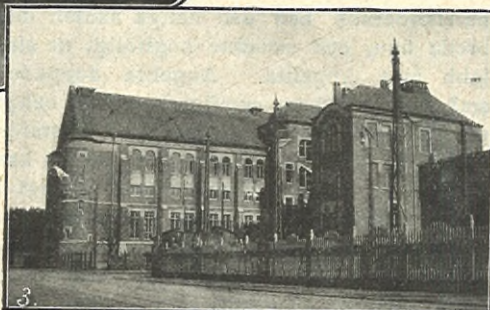
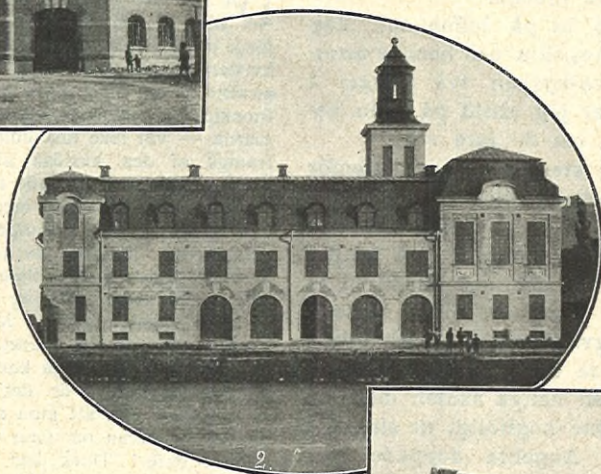
— Nej, den var för liten för mitt lillfinger. Och Gustaf sträckte ut ett lillfinger, tjockt som en spansk tumme eller till och med stortå.

— Det är tur, att du har ett så praktfullt lillfinger, Gustaf, sade jag, eljes hade du nu haft en spansk dödsfiende.

— Du borde ta in någonting för magsyran

KOMMUNALA NYBYGGNADER I LANDSORTEN. 1. BRANDSTATIONEN I OLSKROKEN VID GÖTEBORG. 2. BRANDSTATIONEN I KALMAR. 3. NYA ALLMÄNNA LÄROVERKET I GÖTEBORG. 1 O. 3. J. EDGREN FOTO. 2. M. HANSSON FOTO.

vid svensk-norska beskickningen i London, där han samma år blef t. f. legationssekreterare. Hans befordran på den militära och den diplomaiska banan gick nu hand i hand. Ryttnästare i armén 1856, i sin kår (Lifregementets dragoner) 1858, utnämndes han sistnämnda år till militär-attaché vid ryska hofvet. År 1861 afgick Björnstjerna, som sex år förut varit anställd som adjutant hos franske marskalken Canrobert under dennes vistelse i Stockholm, i en särskild militärisk-diplomatisk

Köp Venersborgs BARNSKODON!

Bästa svenska fabrikat!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas af:

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik, Venersborg.

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i landet.

